

Bogodar Winid  
/Warszawa/

### PRZEDMOWA

We współczesnym świecie geograficznym zachodzą zmiany, których celem jest nie tylko upraktycznienie ale też i nadanie geografii nowego charakteru. W okresie powojennym /1945/ próbowano dokonać tego poprzez odgeografizowanie geografii, przez obciążenie jej balastem nauk pokrewnych /ekonomia, urbanistyka itd./. Odbiło się to ujemnie na programach nauczania, które przeładowano dyscyplinami pokrewnymi, kosztem geografii.

Tymczasem cała reforma programów winna iść w kierunku zastosowania nowej techniki i metod w poszczególnych dyscyplinach naukowych a nie poprzez ugeografizowanie: ekonomii, demografii, geologii itp. Jedną z tych technik, która daje nowe możliwości geografii dodając jej również nowych aspektów - jest zdjęcie lotnicze i jego interpretacja.

Od 1949 r. walczyłem o zastosowanie i wykorzystanie tej techniki w badaniach geograficznych. Lecz niestety pomimo bogatej literatury z tego zakresu, nikt jej w Polsce nie chciał stosować. Może na tę sytuację złożyły się przepisy, a może brak ustalenia kto za tę dyscyplinę ma być odpowiedzialny - czy kartografia, która rościła sobie do tego pretensje, czy też inne dziedziny geografii. Faktem jest, że większość samodzielnych pracowników nauki zaabsorbowana specjalizacją własną i jej ogromnym w ostatnich latach rozwojem, nie znała ani nie badała postępów rozwoju tej nowej techniki. Dlatego też ustalając programy nie włączono interpretacji zdjęć lotniczych do programów żadnej wyższej uczelni w Polsce.

Gdy się zamierza wprowadzić ważne novum do programów geografii niezbędne są fundusze na zakup przyrządów i materiałów. Drogiego sprzętu dla dokonywania zdjęć i ich odczytywania brak było katedrom geografii. Pomimo świadomości tego stanu w Katedrze Geografii Regionalnej Świata UW w Zakładzie Krajów Zamorskich nieraz dyskutowano nad sprawą metod i techniki badań w trudno dostępnych obszarach środowiska geograficznego.

W wyniku tego w 1957 r. nakreśliłem sobie długofalowy program:

1/ zdobycie podstaw teoretycznych w zakresie fotointerpretacji /literatura/,

2/ stworzenie bazy materiałowej /sprzęt, zdjęcia/,

3/ stopniowe szkolenie pracowników,

4/ stopniowe wprowadzanie zajęć z interpretacji zdjęć lotniczych na kursie geografii regionalnej, później na innych specjalizacjach geografii, w końcu na innych dyscyplinach /historia, archeologia, botanika/,

5/ prowadzenie prac naukowych i badawczych z tego zakresu,

6/ nawiązanie współpracy z urzędami państwowymi, instytucjami naukowymi w celu zainteresowania ich aerometodami.

Jednocześnie należało uczyć się nowych metod i technik stosowanych w geograficznej interpretacji zdjęć lotniczych zagranicą.

Wyjazdy moje w latach 1958 i 1959 oraz ostatnio wyjazd kol. M. Skotnickiego w 1962 r. umożliwiły zapoznanie się z metodami stosowanymi w zakresie interpretacji zdjęć lotniczych w katedrach geografii krajów NRF, Francji, USA, Kanady i Japonii. W wyniku tej działalności można było na zebraniu 24.III.1961 r. w Instytucie Geografii PAN wystąpić ze sprawozdaniem na temat zastosowania techniki i metod wykorzystania zdjęć lotniczych w geografii. Pomimo przekazywania dowodów świadczących o wielkiej wartości tej metody, IG PAN ograniczył swoją działalność w tym zakresie jedynie do wydania w języku polskim skróconego artykułu E. Schmidt-Kraepelina /PZLG z. 4 1960/. Wobec tego wspólnie z ośrodkiem geograficz-

Wrocławiu podjęto inicjatywę wprowadzenia tej metody w Polakia tyciu geograficznym. Niektórzy geografowie oświadcza-  
li, że stosują te metody w praktyce. Okazało się jednak, że  
poziom tych metod równał się poziomowi tej dziedziny wiedzy  
w USA w roku 1925.

W wyniku podziału pracy - Wrocław zaczął specjalizować  
się w zakresie interpretacji rzeźby krajobrazu a Warszawa  
podjęła interpretację form antropogenicznych i problematykę  
woćną. W roku 1960/61 wprowadzono zajęcia, które każdego roku  
pogłębiano i rozszerzano. Korzystano ze wzrostu bazy materia-  
lowej i doszkalania się pracowników; poznawano metody i tech-  
nikę stosowaną przez inne ośrodki. W tych pracach duże są  
zasługi kol. A. Ciołkosza, który pogłębiając swoją wiedzę  
i organizując pracownię, równocześnie werbował zainteresowa-  
nych tą dyscypliną kolegów i studentów z lat młodszych, aby  
ich zainteresować i zachęcić do poznawania fotointerpretacji,  
albowiem w tej dziedzinie wielką rolę odgrywa praktyka i doś-  
wiadczenie. Należy podkreślić wielką pomoc i zrozumienie  
władz wojskowych jak i Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii,  
które chętnie służyły pomocą, zarówno fachową jak i materia-  
lową.

Inicjatywa konferencji powstała w roku 1963 jako wynik  
współpracy i dyskusji z ppłk E. Piechowiczem. Celem konferen-  
cji było zaznajomienie się z wynikami prac naukowych i dydak-  
tycznych w ośrodkach zagranicznych oraz z wynikami badań  
i doświadczeń dydaktycznych ośrodków polskich, aby opracować  
nowy, jednolity program zajęć dydaktycznych dla wszystkich  
specjalizacji geograficznych w Polsce oraz nakreślić kierun-  
ki prac badawczych prowadzonych przez poszczególne pracownie  
interpretacji zdjęć lotniczych.

Biorąc pod uwagę skromne środki jakie Ministerstwo Szkol-  
nictwa Wyższego postawiło do dyspozycji, postanowiono ogra-  
niczyć konferencję do 2 dni. Na skutek ważnej problematyki  
i doceniania tej tematyki przez kolegów, udział uczestników  
konferencji powiększył się w dwójnasób w stosunku do prze-  
widzianego. Musiano przeto ograniczyć ilość zaproszonych

gości i nie spełniono w pełni życzeń wyrażonych przez uczestników konferencji.

Sądząc po ilości głosów w dyskusji w czasie konferencji jak również zgodnie z oceną kolegów geodetów, kartografów i fotogrametrów, konferencja spełniła swoje zadanie i pozwoliła stwierdzić wysoki poziom referatów.

W czasie pobytu za granicą w ZSRR, Holandii i NRF miałem możliwość oceny i porównania poziomu szkolenia w tych krajach i u nas. Z zadowoleniem należy podkreślić, że nie pozostajemy daleko w tyle.

Na ośrodku warszawskim ciążył problem realizacji uchwał, z których najważniejszą było żądanie 1/ powołania komisji specjalistycznej w ramach PTG oraz 2/ redagowanie biuletynu specjalnego. Jednocześnie w roku następnym inicjatorzy będą zobowiązani do przedstawienia naukowych wyników tych prac na konferencji we Wrocławiu.

Zeszyt niniejszy wynikający z realizacji uchwał jest pewnym novum w literaturze świata. Pomyślany jest jako seria o charakterze zarówno dydaktycznym jak i naukowym. Zeszyt następny zostanie ukończony pod koniec roku 1964 i zawierać będzie materiały bibliograficzne dotyczące fotointerpretacji.